

manj občutljivo medeno satje, izmenično opravljajo svojo vlogo »hladilk« panja. Vsako pregreto »hladilko«, ki se je odpravila na hlajenje na medeno satje, takoj nadomesti nova delavka in prevzame njeno vlogo.

Ko je raziskovalna skupina ob koncu poskusa izključila vir toplote, se je temperatura v naseljenih poskusnih panjih zaradi omenjenega sistema čebel za uravnavanje temperature v 10 minutah znižala na optimalnih 36 °C, nasprotno pa so v kontrolnem panju brez čebel po 10 minutah še vedno izmerili previsokih 40 °C.

Kljub vsemu je dolžnost vsakega čebelarja, da v »pasjih« poletnih dneh čebelar zagotovi ustrezno naravno ali umešno senco in vir čiste vode.

Jürg Vollmer

Prevod in priredba: Vladimir Fajdiga

Vir:

Vollmer, J. (2015): Honigbienen schützen ihre Brut mit raffinierter Klimastechnik. Schweizerische Bienenzeitung, št. 7, julij 2015, str. 11.

Preprečevanje in ukrepanje ob ropu čebel

V zadnjih letih smo v *Slovenskem čebelarju* objavili več člankov o preprečevanju ropa čebel in ukrepih v primeru, ko se zgodi. V nadaljevanju na kratko povzemamo ključne ukrepe in vabimo k branju izvornih člankov, ki so navedeni v spodnjem okvirčku.

Zavedati se moramo, da rop v večini primerov povzroči čebelar sam z nepravilnim ravnanjem. Nekateri čebelarji, žal, pojave ropanja rešujejo tudi z metodami in sredstvi, ki nikakor ne spadajo v čebelarstvo. Če smo izzvali rop, splošne rešitve ni, zato storimo vse, da se to ne zgodi.

- Pri krmljenju in zatiranju/zdravljenju sta zelo pomembni medsebojno obveščanje in sočasno ukrepanje okoliških čebelarjev, saj s tem zmanjšamo možnost ropov in reinvazij varoj.
- Vse satje in kar ima vonj po medu, pospravimo tako, da je za čebele nedostopno.
- Po morebitnem točenju vračajmo iztočene sate v panje samo pozno zvečer.
- Izogibajmo se preseljevanju čebel v druge panje, narejanju narejencev in odpiranju panjev sredi poldneva.
- Oblikujmo manjše čebelnjake, tako da pasišče ni prezasedeno in da se ne pojavi pomanjkanje hrane.
- Poskrbimo za večjo razdaljo do sosednjih čebeljakov.
- Vzreajmo močne, zdrave in živalne čebelje družine.
- Slabiči, brezmatične ali trotove družine so lahek plen za roparice. Takšnih družin ne zazimujemo. Mlada

matica preprečuje ropanje zaradi intenzivnejšega oddajanja feromonov.

- Panje odpirajmo le, če sumimo, da z družino ni vse v redu. Čim manj vznemirjamo čebele.
- Med pregledi moramo biti hitri, da ne izzovemo ropa. Opravila izvajajmo zjutraj oz. zvečer ob hladnem ali deževnem vremenu.
- Zapirajmo nepotrebne odprtine v panjih, skozi katere bi roparice lahko vdrle v panj.
- Krmimo šele, ko se stemni.
- Dodajajmo le toliko hrane, kolikor je predelajo do jutra.
- Preverimo tesnjenje pitalnikov in preprečujemo razlivanje sladkorne raztopine pri dodajanju. Če do tega vendarle pride, pobrišimo z mokro krpo in izdatno zalijmo z vodo, da sladkor čebelar ni zaznaven.
- V AŽ-panjih uporaba pitalnikov z uporabo plastenkov zmanjšuje možnost ropa, krmljenje je možno tudi podnevi.
- S setvijo in zasajevanjem medovitih rastlin izboljšajmo pašo v brezpašnem obdobju. Čebele ne bodo mislile na ropanje, če bo v naravi vedno kaj cvetelo.
- Žrela panjev zožimo na velikost ene ali dveh čebel oz. uporabljajmo t. i. predor, ki ga vstavimo v odprtino žrela.
- Stalno spremljajmo stanja v čebelnjaku po končanih pašah.

V branje priporočamo*

Auguštin, V. (2016): Krmljenje čebeljih družin v AŽ-panju, v: *Slovenski čebelar*. št. 7-8, julij-avgust, str. 257.

Auguštin, V. (2014): Pregled čebeljih družin in priprava na prezimovanje, v: *Slovenski čebelar*. št. 7-8, julij-avgust, str. 238.

Auguštin, V. (2013): Preprečevanje čebeljega ropa, v: *Slovenski čebelar*. št. 7-8, julij-avgust, str. 232.

Borštnik, B. (2012): Čebelarjeva opravila v septembru, v: *Slovenski čebelar*. št. 9, september, str. 282.

Hrastelj, M. (2015): Mesečna opravila v juliju in avgustu, v: *Slovenski čebelar*. št. 7-8, julij-avgust, str. 249.

Justinek, J. (2016): Čebelarjeva opravila v juliju in avgustu, v: *Slovenski čebelar*. št. 7-8, julij-avgust, str. 262.

Podrižnik, F. (2013): Čebelarjeva opravila v juliju in avgustu, v: *Slovenski čebelar*. št. 7-8, julij-avgust, str. 239.

Smrdelj, A. (2014): Čez poletje nikakor ne smemo pozabiti na vodo!, v: *Slovenski čebelar*. št. 7-8, julij-avgust, str. 251.

Smrdelj, A. (2014): Pozabimo na letošnjo sezono in se pripravimo na prihodnjo, v: *Slovenski čebelar*. št. 9, september, str. 284.

*Vsi dosedanja letniki *Slovenskega čebelarja* so dostopni v Digitalni knjižnici Slovenije: www.dlib.si.

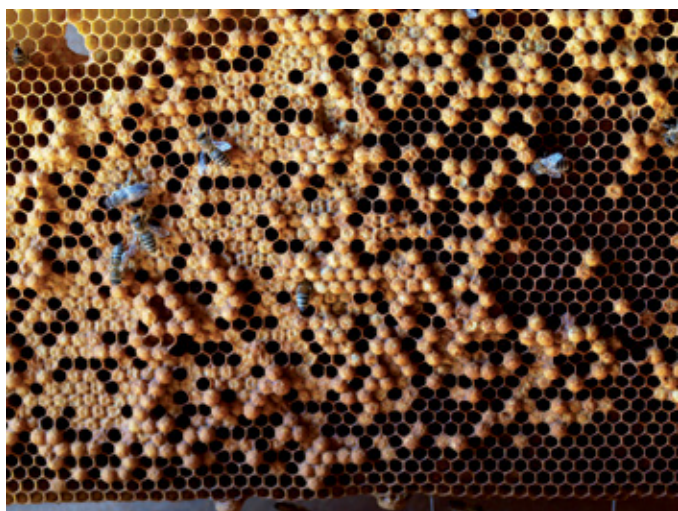
- Če do ropa pride, pred panji vključimo razpršilnik vode oz. škropimo z vodo.
- Panj, ki ga ropajo, preselimo na novo stojišče, na katerem ni drugih čebel.
- V panjih mora biti vedno nujna zaloga hrane (5 do 7 kg medu in cvetnega prahu), tako da čebele nikoli niso lačne.

Zbral in uredil: MB

Matica se je spridila

Pri matičinem zaleganju včasih pride do nepravilnosti, ki se kažejo v tem, da je nekaj narobe z jajčeci. Že v *Sodobnem čebelarstvu I.* (1955, str. 409) lahko beremo o gluhih jajčecih, ko matica pridno zalega, ličinka pa, tik preden bi se tre-tji dan izlegla, odmre. Tako so v gnezdu vedno samo jajčeca. Piše, da to ni ravno redek pojav, pojavlja pa se pri mladih maticah, ko šele začnejo zalegati. Sam sem imel priložnost videti tako zalego in matico, ko me je pred leti veterinar Borut Preinfalk povabil, da sva šla to pogledat k čebelarju v okolici Ribnice.

Letos pa sem pri svojih čebelah naletel na nekoliko drugačen pojav, ki mi je pri več kot 40-letni čebelarski praksi popolnoma tuj. V čebelje družine posegam čim manjkrat, res samo takrat, ko je treba, ko moram postoriti nekaj nujnega. Zgodaj spomladi bežno pogledam, če imajo družine matice, navadno sate v gnezdu samo malo razmaknem, posvetim z baterijo, in ko vidim zalego, na panj zabeležim, da je vse v redu. Tako sem zabeležil tudi pri družini, ki jo imam že vrsto let na svoji klasični tehtnici za kontrolo donosov. Matica se je sprašila junija 2016 in pridno zalegala, skratka lani je bila to normalna družina. Letos sem iz njenega gradilnega sata 28. aprila odstranil lepo trotovsko zalego. Maja

Na satu sta pomešani čebelja in trotovska zalega.

pa družina ni kazala dobrega razvoja, zato sem se odločil za temeljit pregled – in čakalo me je presenečenje. Zalega je bila na osmih satih. Toda kakšna! Čebelja zalega je bila na vsej površini pomešana s trotovsko, ki je bila večinoma kar v normalnih čebeljih celicah, razpoznavna po izbočenih pokrovčkih.

Matica je bila povsem normalno razvita, na nogah ni bilo videti okvar.

Kaj se je zgodilo z matico? Jajčka so bila vsa normalno pritrjena na dnu celic, vendar, kot kaže, so bila ena oplojena, diploidna, druga pa ne, torej haploidna, in iz teh so se razvijali troti. Poznano je, da se troti lahko razvijajo tudi iz diploidnih jajčec, kot posledica parjenja v sorodstvu, vendar čebele iz njih izležene ličinke že v nekaj dneh odstranijo. Čebelar to prepozna po mnogo praznih celicah v zalegi, pravimo, da je zalega presledkasta. V svojem primeru lahko naredimo zaključek, seveda zelo laičen, da je prišlo pri matici do okvare, zaradi katere ni mogla uravnnavati oplojevanja jajčec.

Matico in zaležene sate sem na začetku junija odstranil. Ker je bilo v družini že veliko izleženih, po velikosti različnih, trotov, sem sate ometel v zaboj, v katerega sem včasih, ko sem bil še registriran vzrejevalec matic, ometal čebele, potrebne za polnjenje plemenilnikov. Potlej sem pa na odprtino za lijak preprosto položil matično rešetko, da so čebele lahko odletele, troti pa so ostali v zaboju. Naslednji dan sem družini dodal sprašeno, »normalno« matico. Družina se sedaj počasi spravlja k sebi, glede tehtanja pa sem se za to sezono obrisal pod nosom!

Janez Gregori

janez.gregori@gmail.com